

JEUGDKRANT

Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum Oudenbosch

januari 2015

Tamtam uit Gabon

Weet je waar Gabon ligt? Helemaal aan de westkust van Afrika. Daar komt deze tamtam vandaan. Hij is in 1963 gemaakt door een neger die aan lepra leed. Dat is een ziekte die huid en zenuwweefsel aantast en gevoelloos maakt. Ledematen sterven hierdoor langzaam af. Ondanks het feit dat de man bijna geen vingers meer had, maakte hij de mooiste dingen.

Deze houten tamtam heeft hij vormgegeven, bewerkt en versierd en tenslotte bespannen met een geitenvel. Je kunt het instrument zien in de vitrine bij Volkenkunde. Een mooie voorbereiding op de doemiddag van 17 mei, want dan leer je zelf een tamtam (ook wel 'djembé' genoemd) bespelen. Niet op deze natuurlijke, dat is een museumstuk.

Hallo jongens en meisjes!

Hier is de eerste Jeugdkrant van 2015. We hebben weer een aantal doemiddagen georganiseerd met interessante onderwerpen. Maar je mag ook zelf gerust eens aangeven wat je graag wilt doen of leren. Wie weet heb je zelf een super-idee. Dan kijken wij of het kan.

Neem ook eens wat vrienden, vriendinnen, neefjes, nichtjes of buurkinderen mee. Of vertel op school hoe leuk het is in het museum. Er kunnen nog best deelnemers bij. Het zou toch jammer zijn wanneer deze doemiddagen, die al meer dan 25 jaar in het museum te doen zijn, zouden stoppen.

Tot gauw! Groeten van de mensen van het museum.

BELANGRIJK

- Opgeven voor de doemiddagen kan via info@nvmoudenbosch.nl of 06 83572448.
- Deelname gaat in volgorde van binnenkomst van de aanmeldingen.
- Meedoen aan een doemiddag kost € 3,50
- De doemiddagen vinden plaats in de Geheerzaal van het museum aan de Markt 30a en duren van twee tot vier uur.

KNOOP IN JE ZAKDOEK,
ELKE DERDE ZONDAG VAN DE MAAND.

18 jan.:	vogels voederen
15 feb.:	vervalt i.v.m. Carnaval
15 mrt.:	Palmpaasstok maken
19 apr.:	bezoek aan de imker
17 mei:	workshop Djembé

OP SCHOOL BIJ DE BROEDERS

De museumbibliotheek bestaat voor een groot deel uit boeken die de broeders gebruikten bij het onderwijs. Uit één van deze boeken wat wetenswaardigheden over de wintervlinder.

Van de 2300 nachtvlindersoorten zijn er enkele tientallen die in deze tijd van het jaar vliegen. De kleine wintervlinder is daarvan een van de meest algemene soorten. Hij ontpopt doorgaans in oktober of november, dan komt hij als volwassen vlinder uit de grond, waarin de rupsen rond half juni zijn gekropen, soms wel tot tien centimeter diep.

De mannetjes komen als eerste uit. Zij vliegen al volop rond wanneer de vrouwtjes uitkomen en de bomen inklimmen, want de vrouwtjes hebben geen vleugels. Ze lijkt eigenlijk niet eens op een vlinder, eerder op een kever. Ze brengt haar hele leven door op een boom of op een paaltje.

Soms neemt een mannetje het

vrouwtje mee in de vlucht tijdens het paren, zo kunnen de vlindervrouwtjes zich toch iets verder verspreiden dan die ene boom waarop ze zaten.

De wintervlinder heeft geen roltongetje waarmee vlinders doorgaans de nectar van bloemen drinken, bloemen zijn er immers niet meer in de winter. Kleine wintervlinders teren puur op de reserves die ze in het rupsenstadium hebben aangemaakt.

De wintervlinder verdraagt tot op zekere hoogte vorst, vermoedelijk omdat hij een hoog suikergehalte in zijn bloed heeft.

GETALLEN IN DE DIERENWERELD

Lang
hoge

voordat de eerste wolkenkrabbers in New York verrezen, kon men al zulke gebouwen maken. Maar....wie loopt elke dag zoveel verdiepingen naar boven? Het wachten was op de uitvinding van de lift, die wolkenkrabbers bewoonbaar zou maken. Wat dat met een giraf te maken heeft? Wel, hun bloed moet ook zo'n eind onhoog om in het hoofd te komen. Een giraf kan wel **5,79** meter hoog worden. Giraffen hebben geen lift om het bloed naar hun hoofd te transporteren. Ze hebben daarvoor een groot en krachtig hart. Met gespierde wanden van **7,5** centimeter dik en een gewicht van **11** kilo slaagt het er met veel moeite in om elke minuut **60** liter bloed rond te pompen.

15 maart: Palmpaasstok maken

De palmpasenstok bestaat uit twee stokken in de vorm van een kruis en wordt met Palmpasen gemaakt (de zondag voor Pasen). Bovenop de paasstok staat een broodhaantje en het kruis wordt versierd met allerlei symbolische voorwerpen zoals takjes, een krans en een ei.

Het takje staat voor de overwinning van het leven op de dood, de krans verwijst naar de kringloop van het jaar en een ei is een symbool voor nieuw leven en vruchtbaarheid.

Wat betekent de haan op de palmpaasstok? Een haan kraait als de zon opkomt, bij het begin van een nieuwe dag. Zo is de haan een teken van waakzaamheid en ook van inkeer, vergeving en nieuw begin. Daarom staat een haan ook vaak op de kerktoeren. Een haan herinnert ook aan het lijden van Jezus, denk aan het verhaal waarin een haan drie keer kraait nadat Petrus drie keer heeft gezegd dat hij Jezus niet kent.

Het kruis staat symbool voor de dag, Goede Vrijdag, waarop Jezus stierf.

De kinderen timmeren zelf het kruis, verven en versieren deze en vormen het haantje. Het haantje wordt gemaakt van deeg, en moet thuis worden gebakken.

I.v.m. aanschaf van de materialen (hout, versiering, deeg etc.) is het van belang dat de kinderen een paar dagen van te voren inschrijven!! Aanmelden op de dag zelf is niet mogelijk. Opgeven via info@nvmoudenbosch.nl of (06) 83572448

18 januari: vogels voederen

Zondagmiddag 18 januari is weer: doemiddag. Vandaag doen we iets voor onze gevederde vriendjes. Die hebben het misschien niet echt koud, maar kunnen wel moeilijk aan voedsel komen. Insecten zijn er nu nauwelijks, bessen en zaden zijn vaak op en de grond is te hard voor wormen (die trouwens, diep in de grond, een winterslaap houden).

Juist met de kou hebben ze energie nodig om hun lichaamstemperatuur op peil te houden. Wanneer jij iets lekkers voor ze klaarlegt, zullen ze graag komen.

Niet alleen kool- en pimpelmeesjes komen er op af. Ook roodborstjes, winterkoninkjes kun je signaleren, net als natuurlijk de merels en kauwtjes. Soms zelfs een groenling! Wat zet je op het menu? Dat leer je allemaal tijdens de doemiddag!

In elk geval geen brood, want daarin zit zout, en in natuurlijk voedsel zit nergens zout. Vogels zullen die nieuwe smaak wel lusten (en zelfs verkiezen boven zoutloos eten) met als gevolg ... dorst, dorst, dorst ... in een periode dat drinken schaars is!

Drinken?

Heel belangrijk is drinken natuurlijk! Zorg er daarom voor dat er naast vast voedsel ook iets te drinken valt. Plaats een schaalje met water. Mocht het vriezen, dan kun je dit lichtjes suikeren. Ververs dagelijks dit drinkwater. Zorg er voor dat de vogels niet kunnen baden in het drinkwater! Baden bij vrieskou is een oorzaak van longontsteking met de dood als gevolg en dat kan onze bedoeling niet zijn.

De rest hoor je 18 januari. En je maakt natuurlijk iets! Jij blij, vogels blij.

Opgeven kan tot 17 januari 16.00 uur via info@nvmoudenbosch.nl of (06) 83572448

19 april: bezoek aan de imker

Opgeven kan tot 18 april 16.00 uur via info@nvmoudenbosch.nl of 06 83572448

We gaan weer naar de imker! Bijen bekijken en hoe ze honing maken.

De imker vertelt hoe de bijen leven en wat er zoal komt kijken om ze te houden. Hij toont jullie zijn uitrusting. Deze uitrusting bestaat onder meer uit een imkerkap en handschoenen. Verder zie je een bijenkast, een bijenkorf, slinger en nog vele andere voorwerpen mee die nodig zijn om bijen te kunnen houden. Je kunt bijenwas voelen, honing proeven en *propolis* ruiken.

Op vreemde geurtjes zoals eau de cologne, parfum aftershave en deodorant reageren de bijen niet goed. Dus zorg dat je deze geuren niet bij je hebt.

Nieuwsgierig? Kom dan naar de doemiddag en meld je gauw aan, want je weet maar nooit. Vol is vol.

Vóór half twee verzamelen we in het museum (plus betalen, ook ouders), vertrek vanaf museum uiterlijk 13.35 uur want om 14.00 uur zijn we in Etten-Leur.

Maximaal 30 deelnemers, kinderen gaan voor, al hopen we wel op wat ouders die willen rijden.

17 mei: Djembé

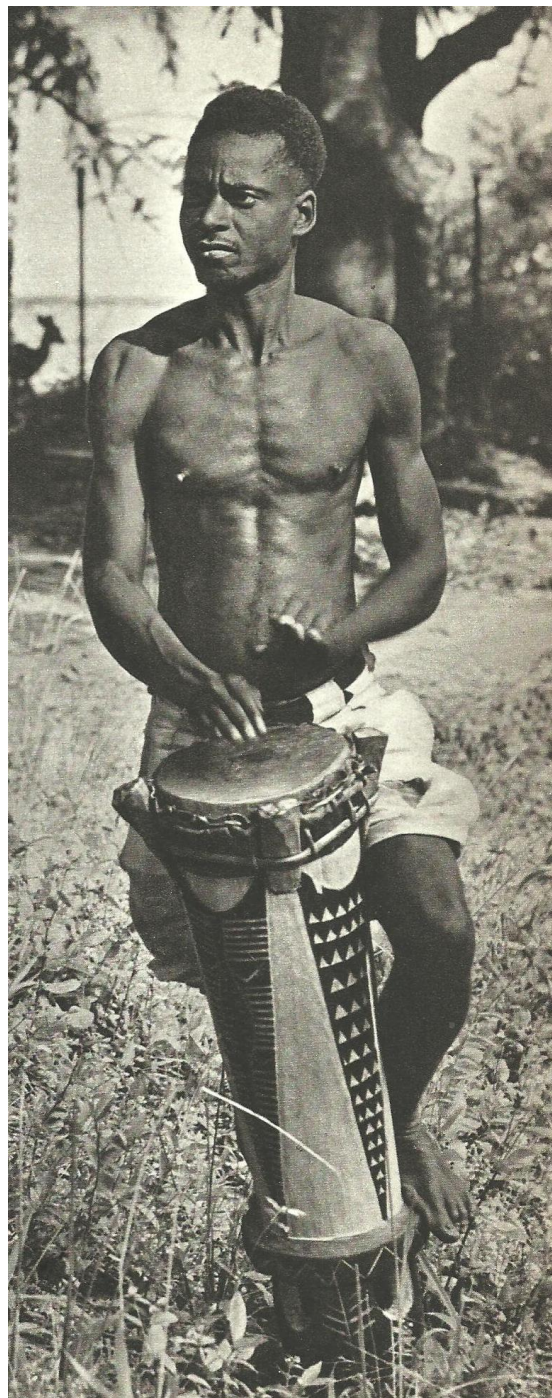
Samen muziek maken, veel leren én gezelligheid. Voor Bep en Leon, die de workshop geven, is een goede sfeer belangrijk. In iedere les zit wel een hilarisch moment. Toch heeft ook het overbrengen van kennis prioriteit: naast het maken van muziek vertellen Bep en Leon graag over Afrika, waar de djembé vandaan komt.

In Afrika, wanneer de dag ten einde is en de duisternis – snel - is ingevallen, is de lucht vervuld met het gezoem van muskieten, geluiden uit het oerwoud en.... het sonore gedrum op de tam-tams. Ze worden gebruikt om boodschappen door te geven of als 'muziek' bij feesten. Ze seinen het nieuws over ziekte, dood en gevaar van dorp naar dorp. Eigenlijk is het een soort radio met eigen uitzendingen. Bij feestelijke gebeurtenissen roffelen ze tot laat in de nacht.

De djembé valt onder de groep slaginstrumenten met vel (membrafoon: membraan = vel, foné = klank). De ketel wordt uit één stuk gemaakt van een uitgeholde hardhouten boomstam die bespannen wordt met een geitenvel. Het vel wordt op spanning gehouden door een ingenieus systeem van touw en ringen. (Tegenwoordig zijn er ook djembe's verkrijgbaar die gemaakt zijn van moderne materialen.) Je kunt de djembé zowel zittend als staand bespelen met beide handen (niet met stokken). Door verschillende plaatsingen van de handen op het vel ontstaan verschillende klanken. De basisklanken zijn:

- *Bas*: met de vlakke hand midden op het vel slaan.
- *Open toon*: met de vingers (tegen elkaar!) aan de rand van de djembé slaan.
- *Slap* (spreek uit als 'slep'): de vingers zijn niet tegen elkaar en er wordt op de rand van de djembé geslagen met niet alleen de vingers, maar ook met een deel van de hand.

Daarnaast is een combinatie van klanken mogelijk.

*...en het onderwerp op
21 juni is:
Vileballen uitpluizen!*

DE JEUGDKRANT NOOIT MISSEN?

**LAAT JE E-MAILADRES ACHTER VIA INFO@NVMoudenbosch.nl
EN JE ONTVANGT ELKE UITGAVE ALS EERSTE IN JE POSTBUS.**

Kijk op onze site voor foto's van de doemiddagen!